

TIP MESLEK AHLAK TÜZÜĞÜ TASLAĞI

Amaç

Bu Tüzüğün amacı; görevi insanların sağlığını, yaşamını ve onurunu korumak, çeşitli nedenlerle sağlıkları bozulanları tedavi edip iyileştirmek ve onların buldukları sağlık düzeyini daha yukarıya çıkarmak olan hekimlerin, mesleklerinin gereklerini yerine getirirken uymaları zorunlu olan kuralları belirlemektir.

Kapsam

Yürürlükteki yasalara göre Türkiye'de hekimlik yapma hakkı kazanmış olup, mesleğini fiilen yürüten tüm hekimler ve hekim olmadığı halde tıp dallarından birinde bilim uzmanı olup tıp alanında çalışanlar bu tüzük kapsamındadır.

Hukuki Dayanak

Bu tüzük 6023 sayılı yasanın 59/h maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Hekimin Görevleri ve Hekimlikte Meslek İlkeleri

- Hekimin görevi, insanın yaşamını, sağlığını ve onurunu korumak, kollamak, daha iyiye götürmek, hastalıkları önlemek ve hastaları iyileştirmektir. Bu görevi başarıyla yapmanın, toplumun sağlığını da korumak ve kollamakla mümkün olduğunun bilinci ile çalışır.
- Hekim her zaman ve her ortamda insanlara karşı yukarıda açıklanan görevlerini siyasal görüş, sosyal durum, dini inanç, milliyet, etnik köken, ırk, cins, yaş, toplumsal ve ekonomik durum ve benzeri farkları gözetmeksizin yansızlık ve saygıyla yerine getirmelidir.
- Hekim, hekimlik mesleğinin bir gereği olarak, herkesin sağlık hizmetinden her zaman, her yerde ve her koşulda eşit olarak ve gerektiğinde yararlanması ve bunu olumlu yönde etkileyecek toplumsal ve ekonomik koşulların geliştirilmesi doğrultusunda elden gelen her türlü çabayı harcar.
- Halkın sağlık konusunda olumlu bilgi ve davranış kazanması için yapılan eğitim çalışmalarında etkin rol almak hekimin asli görevleri arasındadır. Bunun için çalıştığı kurum ya da kuruluş veya bağlı olduğu tabip odasınınca gerçekleştirilecek etkinliklere katılır.
- Hekim, ana amacı; mesleğin saygınlığının korunması, meslektaşlar arası ilişkilerin düzenlenmesi ve denetlenmesi, hekimlerin mesleki ve sosyal gelişmişlik düzeylerinin yükseltilmesi, hastalarla hekimler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi ve bu ilişkilerde tarafların haklarının korunması olan, meslek odalarının etkinliğinin

artırılması ve dayanışmanın sağlanması doğrultusunda hareket eder.

- Hekim, onurunu zedeleyen mesleki haksız suçlamaların karşısında, bağlı olduğu tabip odasından her türlü yardımı isleme hakkına sahiptir.
- Hekim, kendisine maddi bir çıkar sağlamamak ve hekimlik şerefine zarar getirmemek koşuluyla, toplum katında saygı gören etkinliklere katılabilir.
- Hekim, hangi biçimde çalışırsa çalışsın, mesleğinin uygulanmasına ticari bir görünüm veremez. Reklam amacı taşıyan her türlü davranıştan kaçınır. Hasta muayene ettiği yere ve isterse evine şekli ve içeriği tabip odalarınca belirlenen tabelalar asabilir.

Hekimlerin Birbiriyle Olan İlişkileri

- Hekim, kendi meslektaşları ve insan sağlığı ile uğraşan diğer meslek mensupları ile iyi ilişkiler kurmalıdır. Hekim, nedenleri ne olursa olsun bir meslektaşına, başka meslektaşlarının, hastaların ve hasta yakınlarının yanında küçük düşürücü bir davranışta bulunamaz. Herhangi bir meslektaşı ile meslek uygulaması konusunda anlaşmazlığa düşen bir hekim, anlaşmazlığı kendisi çözemiyorsa, bağlı olduğu tabip odasına başvurur ve anlaşmazlığın çözümünü ister.
- Hekimler, hocalarından, diğer meslektaşlarından ve bunların anne, baba, eş ve çocuklarından mesleki uygulamaları ile ilgili olarak emekleri karşılığı bir ücret almazlar.
- Hekim, hastaların veya diğer meslektaşlarının hastalarının kendisine gelmesini sağlamayı amaçlayan yönlendirici herhangi bir eylemde bulunamaz.
- Deneyimli hekimler, sadece hekimlik uygulamalarında değil, mesleki davranış yönünde de genç meslektaşlarına daima yol gösterici olmalıdırlar.
- Hekim, bir meslektaşının hekimlik uygulamaları ve mesleki etik kurallar bakımından kasıtlı ve ısrarlı bir şekilde yanlış davrandığına şahit olursa, bu meslektaşını uyarır ve durumu bağlı olduğu tabip odasına yazı ile bildirir.

Hekimlerin Hastalarıyla Olan İlişkileri

- Hekim mesleğim uygularken tam, tedavi ve koruyucu hekimlik yöntemlerini tam bir özenle uygular ve bunlara yeterli zaman ayırmak için çaba gösterir.
- Hastanın sağlığı ile ilgili kararların alınmasında hekim, hasta haklarına saygı göstermek zorundadır. Bu yükümlülük, hem hastanın insan olarak haklarından, hem de hekimin hastanın sağlığı ile ilgili taşıdığı sorumluluktan kaynaklanmaktadır.
- Her hastanın hiç bir ayrımcılığa uğramadan, içinde bulunduğu koşula bakılmaksızın,

saygınlığı zedelenmeden hastalığının gerektirdiği tedavi ve bakıma kavuşma hakkı vardır. Hekim bunu sağlamak için elden gelen çabayı gösterir.

- Hasta, yasaların belirlediği kurallar çerçevesinde hekimini seçmekte özgürdür.
- Hekim ancak, özel nedenlerle tıbbi bilgisini gerektiği gibi uygulamayacağını düşündüğü ve yönlendirebileceği başka bir hekim bulunduğu takdirde, hastanın bakım ve tedavisini üstlenmeyebilir. Ayrıca başka tıbbi olanaklar sunmak koşuluyla tedaviyi yarım bırakabilir. Bu durumda hastanın sağlığının tehlikeye düşmeyeceği hekim tarafından hastasına anlatmalı ve hekim bunu belgelemelidir.
- Hekim hastasını tedavi ederken, acil durumlar hariç, hastasının veya yasal çevresinin onayını alarak, bilimsel ve çağdaş tüm metodları özgür bir biçimde kullanabilir. Gerek tedavinin başlangıcında, gerekse sürerken hastanın onaydan vazgeçmesi üzerine hekim hastasının tedavisini bırakabilir.
- Hastanın, hastalığı, hastalığının olası seyri, tedavi ile ilgili beklenen yan etkiler vb. konularda hekim tarafından anlaşılır biçimde aydınlatılması gerekir. Sağlıkla ilgili herhangi bir girişim sadece kişinin özgür ve aydınlatılmış onayıyla yapılabilir. Acil durumlarda hasta 14 yaşın altındaysa, hastanın bilinci kapalıysa ya da karar veremeyecek durumdaysa, yasal temsilcisi ya da vasisinin izni alınmalıdır. Bu da mümkün olmadığında, hekim başka bir meslektaşına danışmaya çalışmalı ya da girişimleri yaşamı kurtarmaya yönelik olmalıdır. Hasta yapılacak işleme onay vermiş olsa bile, somadan onaydan vazgeçebilir.
- Her bireyin, sağlıkla ilgili konularda kendisi hakkında toplanan bilgileri bilme hakkı vardır. Hasrı yakınlarının bilgilendirilmesi, hastanın onayına bağlıdır. Ancak hastanın bilgilendirilemeyeceği durumlarda yakınlarının bilgilendirilmesine hekim karar verir.
- Toplum sağlığını tehdit etmesi nedeniyle yasalarla tedavisi zorunlu tutulmuş hastalıklarda hasta veya yasal çevresinin onayı alınamasa da, hastalığın tedavisi yapılır.
- Hasta, geleceği kötü hastalıklarda özenli bir biçimde bilgilendirilir. Ancak hastanın içinde bulunduğu durumun buna elvermediğine inanan hekim, bu bilgilendirmeyi erteleyebilir. Hasta ailesinin bilgilendirilmesi hastanın rızasıyla olur. Ancak yasal bazı nedenlerle veya hastanın bilgilendirilememesi durumunda ailenin bilgilendirilmesine hekim karar verir.
- Hekim, terminal dönem hastalarına insanca yardım ve insan onuruna uyan koşulları sağlamak için çalışmalıdır. Hekim sonuna kadar hastanın acısını azaltmalı ve hastanın yaşamının son dönemini rahat geçirmesi için elinden geleni yapmalıdır.

- Hastanın tedavisini üstlenen hekim, bu tedavinin sürekliliğini sağlamakla yükümlüdür. Bu süreklilik diğer hekimlerin de yardımını gerektiriyorsa bunu sağlamalıdır. Özellikle nöbet değişimlerinde hekimler nöbeti teslim alacak meslektaşları görev yerine gelip hastaları devralmadan nöbeti terk edemezler. Hastayı devrederken meslektaşına hasta hakkında tüm bilgileri aktarmakla yükümlüdür.
- Hekim, tıbbi nedenler dışında, hastanın isteği ile veya diğer nedenlerle hastanın ruhsal ya da bedensel direncini azaltacak herhangi bir tıbbi girişimde bulunamaz, hastalığın tedavisi için gerekli olanların dışında ilaç ve tedavi yöntemi kullanamaz.
- Hasta veya yasal çevresi veyahut tedaviyi yürüten hekimin isteği üzerine bir diğer hekimin görüşünün alınmasını taraflar kabul ederler. Ancak yeni başvurulacak hekimi ilk hekimin belirleme hakkı vardır.
- Konsültasyonlarda hekimler hasta başında görüş alış-verişinde bulunabilir, ancak hastalık ya da uygulamalar hakkında hasta ve yakınlarının önünde tartışma yapılmaz. Konsültan hekim görüş ve önerilerini hastanın hekimine bildirir, gerekirse bunu rapor ile belgeler.
- Konsültan hekim, hastaya kendi önerdiği tedaviyi uygulayamaz, ancak bunu hastanın hekiminden isteyebilir. Yeni tedaviyi uygulayıp uygulamamak hastanın ilk hekimine aittir. Hasta ya da hasta bilinçli değilse yasal çevresi konsültan hekimin tedavisinin uygulanmasını isterlerse ilk hekim tedaviyi bırakabilir.
- Serbest çalışan hekimin ücret konusunda hastasına önceden bilgi vermesi uygundur. Hekim, tüm muayene, tıbbi ve cerrahi tedavi girişimlerinde meslek kuruluşunun belirlediği taban ücretin altında bir ücret alamaz. Bir hastalığın tedavisi için toptan bir ücret isteyemez.
- Hekim, ücret ödeyecek durumda olmayan hastasından bunu almaz.
- Hekim, hastalarının, hastalıklarıyla ilgili tüm sırlarını gizli tutmak zorundadır. Hekim, hastasının hastalığını artıracak, yaşamını tehlikeye atacak bir durum söz konusu ise hastanın yakın çevresi ile ilgili sırları da gizli tutar. Hastanın ölmesi ya da hekimle olan ilişkilerin sona ermesi sırların açıklanmasını gerektirmez.
- Hasta sırları, ancak yargıç karar ile ve hekimin yasal red haklarını kullanmasına karşın yargının ısrarı ile açıklanabilir. Bununla ilgili yasal düzenlemeler saklıdır.
- Hastanelerdeki hasta dosyalarındaki bilgilerin geniş bir özeti hastaya verilmelidir. Bunun dışındaki dosya içeriği hastanenin malıdır. Hastane idaresi hastanın kişisel bilgileri gizli tutulmak koşuluyla ve araştırma amacıyla bu dosyaları araştırmacılara verebilir.

- Hekim muayene ve tedavi ettiği hastasına, hastanın isteği üzerine hastalıkla ilgili rapor verir. Bu raporda tıbbi gerekçelere bağlı olarak istirahat, tedavi şekli, diyet, çalışma koşulları gibi hasta için gerekli geçici ya da kalıcı bilgiler bulunur.
- Hekim, ihmal, bilgi ve beceri eksikliği nedeniyle hastasına zarar vermişse kötü hekimlik yapmış demektir. Bu durumun kanıtlanması halinde hekim cezalandırılır.

Özel Durumlarda Hekim Davranışı

- Her hekim, başta insan Hakları Evrensel Bildirgesi olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti'nin de imzaladığı tüm insan hakları belgelerine uymakla yükümlüdür. Bir hekimin insan hakları ihlallerini farketmesi halinde, derhal eyleme geçmesi ve durumu yazılı olarak Türk Tabipleri Birliği'ne bildirmesi gerekir.
- Tutuklu ve hükümlüler devletin korunması altındadırlar. Hekim, muayene ve tedavisi gereken tutuklu ve hükümlüleri hiç bir fark gözetmeksizin muayene ve tedavi eder.
- Tutuklu ve hükümlülerin muayenesi diğer hastalarınki gibi, kişilik haklarına saygılı, hekimlik sanatını uygulamaya elveren koşullarda yapılır ve bunların da gizlilik hakları korunur. Hekimin, bu koşulların sağlanması için ilgililerden istekte bulunma hakkı ve görevi vardır. Muayene sonucu belge veya rapor düzenlenecek ise bunlarda mutlaka hekimin imzası bulunmalıdır. Belge ve raporun içeriği tüm ayrıntıları ile gerçeği yansıtmalıdır. Belge veya rapor baskı altında yazılmış ise, hekim bu durumu 24 saat içinde Türk Tabipleri Birliği'ne bildirmelidir.
- Tutuklu ve hükümlünün muayenesi sırasında, hasta şikayetçi olmasa bile onda darp, cebir ve herhangi bir işkence eseri tesbit ederse durumu bir raporla belirler. Özel çalışan hekimler bu raporları bağlı oldukları tabip odalarına, kamu kurumunda çalışan hekimler yerel en üst düzeydeki amirlerine bir üst yazı ile gönderirler.
- Hekim, hasta olan tutuklu ve hükümlünün iyileşmesi için gerekli koşulları ceza ve tutukevi idaresine bildirir, buna özen gösterilmesini ister ve elden geldiğince buna uyulup uyulmadığını izler.
- Hekim, diğer hastaları gibi, bilinçli olarak muayene ve tedavi olanaklarını reddeden tutuklu ve hükümlülere davranışlarının sonuçlarını açıklar, onları muayene ve tedaviye ikna etmeye çalışır. Zorla muayene ve tedavi yolunu denemez, önermez ve reddeder.
- Hekim, hiçbir zaman ölüm cezasının infazına yardımcı olmamalıdır. Ölüm cezasından önce hükümlüyü muayene etmemeli, infaz sırasında hükümlüyü canlı tuınak amacıyla tıbbi bakım hizmeti sağlamamalıdır. Ölüm cezasının infazından sonra hükümlünün öldüğünün saptanması yasal bir zorunluluktur.

- Hekim, işkence ve insan onurunu küçük düşürücü işlemlere yardımcı olamaz. Hekim, öne sürülen gerekçeler ne olursa olsun, bilgi ve yeteneğini şiddet içeren yöntemlerin kullanılması ile itirafın baskı altında alınma yöntemlerinin kolaylaştırılmasında kullanamaz. Ayrıca, tutuklu ve hükümlülerin herhangi bir davranış ya da cezaya uygunluklarını onaylamamalıdır.
- Olağandışı durumlarda ve silahlı çatışma dönemlerinde, her zaman geçerli olan tıbbi etik kuralları uygulanır. Ancak hasta ya da yaralı sayısı hekimlerin gerekli hizmeti veremeyeceği kadar çoksa, hekim yardımda yararlanma olasılığı fazla olan ağır olgulara öncelik verir. Hekim bu tür durumlarda, her zaman yansız olarak ve cinsiyet, ırk, ulus, din, politik bağlanma ya da benzeri ölçütlere bakmaksızın gereksinimi olanlara sağlık bakımı vennelidir. Bu konuda Dünya Tabipler Birliği Silahlı Çatışma Dönemlerine İlişkin Kurallar (1983)'a göre davranılır.
- Organ nakilleri, suni döllenme gibi konularda genel tıbbi etik kuralları içinde hareket eder, hakkaniyetli davranır, yasalara uyar ve gizliliğe büyük özen gösterir.

Tıbbi Araştırmalar

- Hekim, insanlar üzerinde yapacağı her deneyi ayrıntılarıyla yazılı olarak açıklar ve tüm yasal başvuruları yaparak gerekli izinleri alır.
- Hastalar ve sağlamlar üzerinde yapılacak deneylerde, deneklere, deneyler ve sonuçları hakkında bütün bilgiler ayrıntılı biçimde sunulmalıdır. Deneklerin istedikleri anda deneyden ayrılacakları de onlara önceden anlatılmalıdır.
- Hekim, deney yaparken bölüm bölüm gelişmeleri gösteren raporlar hazırlayıp açıklamada bulunur. Deney bitiminde sonuç ne olursa olsun, bilimsel bir rapor sunmak zorundadır.

Sürekli Tıp Eğitimi

- Hekim, bilimsel gelişmeyi yakından izler. Tabip Odaları bilimsel gelişmelerin izlenmesi, mesleki dayanışmanın ve bilgisel paylaşımın artırılması için gerekli düzenlemeleri yapar. Hekim, bunlara katılmak ve tabip odalarının belirleyeceği bir krediyi her yıl kazanmak zorundadır.
- Bilimsel çalışmalarını ile ün kazanmış hekimler tabip odalarınınca ayrıca ödüllendirilirler.

Mesleki Olarak Yapılmaması Gereken Davranışlar

Bu Tüzükte açıkça belirtilenlerin yanı sıra, hekimin yapmasının uygun olmadığı davranışlar

şunlardır:

- a) Kişisel nedenlerden ötürü, açık ve kanıtlanmış bir neden olmadan meslek odalarını ve diğer meslektaşlarını kişiler önünde ya da kamuoyunda olumsuz eleştirmek,
- b) Her ne sebeple olursa olsun, meslek odalarını ve diğer meslektaşlarını kişiler önünde ya da kamuoyunda küçük düşürecek biçimde davranmak,
- c) Mesleki uygulamalarında ticari amaçlar gütmek, herhangi bir yolla reklam yapmak, hastaların, yaşlıların ve çocukların başta olmak üzere, tüm toplumun heyecan duymasına, yanlış bilgilendirilmesine ve paniğe kapılmasına neden olmak veya bundan çıkar sağlamayı beklemek,
- d) Hastalara yanlış ve eksik bilgiler vermek, mesleki bilgi ve beceri noksanlığı nedeniyle onlara zarar vermek,
- e) Hastasının tedavisinde, bilimsel olmayan metodlar kullanmak, tıp mesleği dışındaki kişilerle işbirliğine giünmek,
- f) Gerekli bilimsel kademeleri aşip ruhsatı alınmamış kimyasal, fiziksel ve biyolojik maddeleri hastada ilaç olarak kullanmak,
- g) Hiç bir yararı bulunmayan maddeleri ve yöntemleri hastaları iyileştirmek vaadi ile kullanmak,
- h) Hastasının gereksinimi olan ilaç, tıbbi malzeme ve benzeri mal ve hizmetlerin alımında hastasını yönlendirici davranmak, satıcılardan herhangi bir çıkar sağlamak,
- i) İşkenceye katılmak, işkence yapılan yerde bulunmak, işkence yapanların işlerini kolaylaştırmak, işkence yapılanı işkenceye dayanıklı kılmak için tıbbi girişimde bulunmak, işkence izlerini, tedavi amacı dışında gidermeye çalışmak, işkence görenlere gerekli raporu vermemek, işkenceden bilgisi olduğunda ya da kuşku duyduğunda yetkili makamlara ve tabip odalarına (serbest çalışanlar için) başvurmamak,
- j) Ölüm cezasının infazında bulunmak, hükümlüyü cezanın infazına hazır hale getirmeye çalışmak,
- k) Organ nakillerinde, hasta ve yasal donörlerin arasında hasta veya yasal donörler aleyhine girişimlerde bulunmak, yasal olmayan donör sağlanmasında ve organ naklinde doğrudan ya da dolaylı rol oynamak,
- l) Usulüne göre yapılmış olsa da tıbbi deneyler sonucunda, bu çalışmalarını için aldığı para ve diğer kazançlarını, sorulduğunda doğru olarak yanıtlamamak,
- m) Reçetelerinde isim, soyadı, varsa akademik unvanı, varsa uzmanlık dalı, hasta muayene ettiği yerin adresi, diploma numarası ve sicil numarası (kurum hekimliği

- için) dışında, reklam ve yönlendirme niteliğinde yazı ve şekil bulundurmak, bunların dışında bilgi ve şekil içeren kart, el ilanı ve benzerlerini bastırmak, dağıtmak,
- n) Muayenehane açılışını, kapanışını, yer değişikliğini, başka bir yerde çalışmaya başlamayı, ayrılmayı, çalıştığı işyerindeki nitelik ve nicelik değişikliğini bir ay içinde tabip odasına bildirmemek,
- o) Tabip Odalarının veya eğitim kurumlarının düzenledikleri TTB tarafından kredilendirilmiş kurslara sürekli ve bir nedene bağlı olmaksızın katılmamak ve belirlenmiş yıllık krediyi doldurmamak,
- p) Diğer fıkralar dışında olup burada yapılamayan, ancak genel kurallara aykırı davranışlarda bulunmak,
- Bu Tüzüğün yasakladığı fiilleri işleyen hekimler hakkında, bağlı buldukları tabip odalarınca disiplin soruşturması açılır. Disiplin soruşturması TTB disiplin soruşturması yönetmeliğine göre yapılır.

Yürürlük

- Bu Tüzük Resmi Gazete'de yayımlandıktan sonra yürürlüğe girer.